

Лось О. В.

ORCID 0000-0002-1729-4864
ResearcherID G-4719-2014

Кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування,
Чернігівський національний технологічний університет
(м. Чернігів, Україна) E-mail: lena@kilko.name

Гагіна Н. В.

ORCID 0000-0002-5403-9221
ResearcherID H-4660-2014

Кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування,
Чернігівський національний технологічний університет
(м. Чернігів, Україна) E-mail: nataliiagagina@gmail.com

Литвин С. В.

ORCID 0000-0002-0530-1822
ResearcherID H-5712-2018

Кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри іноземних мов професійного спрямування,
Чернігівський національний технологічний університет
(м. Чернігів, Україна) E-mail: xrower777@gmail.com

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ В ПЛОЩИНІ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

У статті йдеться про необхідність розвитку надпрофесійних умінь, оволодіння якими уможливорює успішне працевлаштування та кар'єрне зростання майбутнього фахівця, його самореалізацію в різних сферах життєдіяльності. Дослідження щодо інтерактивних методів навчання іноземних мов та їх ефективності в розвитку надпрофесійних умінь та професійно значущих особистісних утворень ґрунтується на опитуванні, проведеному серед викладачів, працівників ІТ-індустрії та державних службовців, які вивчали іноземну мову для вдосконалення професійної компетентності.

Метою роботи є аналіз оптимальних методів розвитку надпрофесійних умінь на занятті іноземної мови професійного спрямування.

Методологічною основою дослідження є положення теорій компетентісно зорієнтованого та діяльнісного навчання.

Наукова новизна дослідження полягає у вивченні ефективних методів розвитку надпрофесійних умінь та особистісних утворень на занятті ІМПС.

Висновки. Як складне поєднання когнітивних та некогнітивних здібностей, надпрофесійні вміння та особистісні утворення успішно розвиваються в процесі вивчення навчальних дисциплін, зокрема, заняття іноземної мови професійного спрямування є оптимальним навчальним середовищем для цього. На основі даних, отриманих під час опитування, робимо висновок, що всі запропоновані в опитуванні методи (метод презентації, метод дискусії, метод проекту, кейс-метод, ігровий метод, кооперативний метод, метод використання ІКТ) є достатньо ефективними для розвитку надпрофесійних умінь та професійно значущих особистісних утворень. Активне застосування окреслених методів у навчальному процесі закладів вищої освіти, зокрема в курсі навчання іноземної мови, створить умови для невимушеного опанування вміннями, важливими для самоактуалізації та самореалізації майбутнього фахівця в будь-якій професійній галузі.

Ключові слова: надпрофесійні вміння, іноземна мова професійного спрямування, інтерактивні методи.

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні зміни в глобалізованому світі спричинили неминучі перетворення на ринку праці та формування нових стандартів підготовки фахівців. Володіння суто професійними компетентностями виявляється вже недостатнім для повноцінної інтеграції в професійне середовище, для здатності конструктивної взаємодії під час вирішення складних завдань та подолання кризових ситуацій, що значно знижує їх конкурентоздатність в умовах постійно зростаючих вимог з боку роботодавців.

Система вищої професійної освіти в Україні перебуває в процесі упровадження стратегій розвитку вмінь, запропонованих у рекомендаціях ЄС. У контексті наближення національних стандартів освіти до європейських складовою надпрофесійних умінь повинна бути тісно пов'язана з професійною в навчальних програмах українських закладів вищої освіти. Відтак істотною складовою професіограми фахівця, що доповнює його професійні вміння, є цілий комплекс надпрофесійних умінь та особистісних утворень, так званих «soft skills», які вирізняють потенційного працівника серед інших з такою ж кваліфікацією та дозволяють гнучко реагувати на виклики, зменшити розрив між компетентностями фахівців та реаліями ринку. Цінність таких умінь для роботодавців на національному та світовому ринках праці полягає в тому, що вони можуть бути перенесені з однієї сфери діяльності в іншу, дозволяють швидко адаптуватись до нового професійного середовища, діяти нестандартно в проблемних ситуаціях, позитивно впливати на ефективність праці тощо. Досвід переконує, що надпрофесійні вміння визначають ефективність міжособистісної взаємодії, продуктивність співпраці та успішність у самореалізації майбутнього фахівця в професійному середовищі [1]. Розвиток надпрофесійних умінь залишається ключовою вимогою, на яку акцентує увагу Європейська комісія [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні аспекти розвитку надпрофесійних умінь у контексті підготовки майбутніх фахівців досліджують Дж. Балкар, Дж. Гекман, В. Давидова, А. Івоніна, Т. Кауц, К. Коваль, Л. Ліпман, Л. Раїцька, Д. Хазельбергер, І. Черкасова, Б. Чіматті, М. Чінкве, О. Чуланова, С. Шилова, Т. Яркова та інші вчені. Аналіз наукових джерел свідчить, що надпрофесійні вміння часто тлумачаться як соціальні вміння, наскрізні компетенції, універсальні вміння, соціальні та психологічні навички, уніфіковані вміння та особистісні якості, соціальні компетенції, загальні компетенції. У деяких міжнародних проектах вони згадуються як «вміння 21 століття». Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) вживає терміни «ключові компетенції», «вміння для соціального прогресу» [9]. Міжнародна організація «Всесвітній економічний форум» за участю представників провідних галузей промисловості провела дослідження та виявила 35 найважливіших надпрофесійних умінь та особистісних утворень, необхідних для успішної професійної реалізації в різних секторах економіки [10]. Найзатребуванішими вважаються вміння вирішувати складні завдання, критично мислити, управляти людьми, діяти узгоджено, вести переговори, приймати рішення, виявляти креативність, емоційний інтелект, клієнтоцентризованість і когнітивну гнучкість [6].

Як комбінацію когнітивних і некогнітивних здібностей, надпрофесійні вміння можна успішно розвивати, створивши відповідні умови. У контексті сучасних вимог до підготовки фахівців іноземна мова професійного спрямування (надалі ІМПС), яка тематично тісно пов'язана з майбутнім фахом студентів, створює, на нашу думку, сприятливе навчальне середовище для набуття вищезазначених умінь. В опитуванні щодо ефективності навчальних дисциплін у формуванні надпрофесійних умінь, проведеному серед викладачів і студентів університетів, заняття з іноземних мов були вибрані як найоптимальніше середовище більшістю викладачів і студентів (викладачі – 81,5%, студенти – 74%) [2]. Вважаємо, що це пов'язано з тим, що сучасні інтерактивні методи, які набули широкого використання в навчанні іноземної мови, можуть успішно застосовуватись для розвитку окреслених умінь.

Постановка мети. Метою статті є аналіз оптимальних методів розвитку надпрофесійних умінь на занятті ІМПС. **Методологічною основою** дослідження є положення теорій компетентісно зорієнтованого та діяльнісного навчання. **Наукова новизна** роботи полягає в дослідженні ефективних методів розвитку надпрофесійних умінь та особистісних утворень на занятті ІМПС.

Виклад основного матеріалу. Попереднє дослідження порушеної проблематики [1] дозволило виявити низку методів навчання іноземної мови, що можуть бути доцільними для розвитку надпрофесійних умінь: кооперативний, дискусійний, проектний, ігровий, кейс-метод, використання інформаційно-комунікаційних технологій (надалі ІКТ), метод презентацій.

Безперечним залишається той факт, що соціально важливі вміння та особистісні утворення успішно розвиваються в умовах інтерактивного навчання. Кооперативний контекст, що створює умови для активної міжособистісної взаємодії, дозволяє ефективно розвивати вміння діяти узгоджено, спільно приймати рішення, аналізувати досягнуті результати, конструктивно вирішувати конфліктні ситуації. Важливо наголосити, що доцільність кооперативного навчання для ефективного розвитку надпрофесійних умінь на занятті ІМПС зумовлена тим, що така навчальна взаємодія, як обговорення дискусійних питань та вирішення професійних проблемних завдань, виконання спільних проектів, презентацій, передбачає не тільки формування професійної мовленнєвої комунікативної компетентності, а й розвиток професійно необхідних особистісних утворень, а саме когнітивної гнучкості, врахування іншої точки зору, готовності до взаємовигідної співпраці, креативності, емоційного інтелекту тощо. Вважаємо, що кооперативний контекст навчання ІМПС поряд із застосуванням кейсів з фаху, рольових, ділових ігор, дискусійних завдань, ІКТ, дозволяє досягти позитивних зрушень у мотиваційно-ціннісній, діяльнісній, когнітивній, та психоемоційній сферах особистості.

З метою доведення важливості надпрофесійних умінь для кар'єрного зростання різних груп фахівців, що володіють англійською мовою на рівні, достатньому для задоволення професійних потреб, авторами статті було проведене опитування. Учасниками анкетування стали представники трьох професійних галузей: викладачі (30 осіб), працівники ІТ-сектору (84 особи) та державні службовці (48 осіб). Анкетуванню передувала бесіда з учасниками щодо сутності дослідження. Вибір респондентів здійснювався через особисті та професійні контакти авторів. Результати анкетування отримані через електронну пошту.

В опитуванні пропонувалось оцінити вплив десяти основних надпрофесійних умінь та особистісних утворень (вирішувати складні завдання, критично мислити, управляти людьми, діяти узгоджено, вести переговори та приймати рішення, креативність, емоційний інтелект, клієнтоцентрованість і когнітивна гнучкість) на успішність виконання професійних завдань і визначити важливість цілеспрямованого розвитку надпрофесійних умінь; найкращий час та середовище для їх розвитку; ключові надпрофесійні вміння, які можливо ефективно розвивати на занятті ІМПС; методи, що застосовуються для їх успішного розвитку.

Відповідаючи на перше запитання, всі учасники (100%) визнали, що запропоновані надпрофесійні вміння мають вагоме значення для їхньої професійної діяльності. Більшість фахівців дійшли згоди в питанні про необхідність раннього розвитку надпрофесійних умінь, і саме тих, що є особливо важливими для їх професійної галузі. Учасники опитування розподілили запропоновані надпрофесійні вміння, дотичні для їх кар'єрного та професійного зростання, наступним чином: уміння критично мислити (75%), приймати рішення (75%), вирішувати складні завдання (71%), діяти узгоджено (64%), вести переговори (57%), креативність (54%), когнітивна гнучкість (43%), емоційний інтелект (32%), клієнтоцентрованість (21%), вміння управляти людьми (14%).

Майже всі респонденти вважають, що надпрофесійні вміння мають формуватися та розвиватися одночасно та інтегровано з професійними вміннями. На їхню думку, найкращим середовищем для розвитку надпрофесійних умінь може бути безпосередньо місце роботи, а також заклад вищої освіти та родина. Учасники зазначили, що через значні витрати часу та грошей компанії здебільшого не проводять спеціальні тренінги з розвитку надпрофесійних умінь для працівників. Бесіда з учасниками опитування засвідчила, що на початку професійної кар'єри чимала частина з них відчувала певну нестачу або недосконалість надпрофесійних умінь, що доводить необхідність їх раннього формування ще до моменту працевлаштування. Деякі респонденти пропонували власні варіанти сприятливого середовища для розвитку надпрофесійних умінь. Серед згаданих назвемо гуртки та клуби за інтересами, а також навчальні заняття. Ми повністю погоджуємося з тим, що неформальне навчальне середовище, як то спільні поїздки, участь у гуртках, соціальних проектах, семінарах, виробничих екскурсіях, зближує студентів у невимушеній атмосфері, де вони вчаться один у одного співпрацювати та приймати рішення в реальних життєвих ситуаціях. Таке неформальне середовище сприяє добровільній, свідомій, конструктивній і продуктивній взаємодії та дозволяє учасникам легко розвивати соціально цінні вміння. Ми вважаємо, що позанавчальна діяльність могла б доповнити навчальні заходи в системі вищої освіти.

Визначаючи важливість англійської мови для професійної діяльності, респонденти визначили ключові надпрофесійні вміння та особистісні утворення, які можна ефективно розвивати на занятті ІМПС: уміння діяти узгоджено (86%), вести переговори (75%), креативність (68%), критично мислити (54%), вирішувати складні завдання (54%), приймати рішення (43%), емоційний інтелект (43%), когнітивна гнучкість (39%). Порівнюючи отримані дані, важливо зосередитись на вміннях, які є пріоритетними для різних груп респондентів. Що стосується IT-фахівців, уміння критично мислити, вирішувати складні завдання та когнітивна гнучкість стали найважливішими, тоді як державні службовці наголошують, головним чином, на вмінні діяти узгоджено, приймати рішення, вести переговори. Викладачі обрали креативність, пізнавальну гнучкість та вміння критично мислити. Практично всі респонденти стверджували, що в повсякденній професійній діяльності їм необхідно діяти узгоджено з іншими колегами в команді, вести результативні переговори, вирішувати складні завдання та критично й творчо мислити. На нашу думку, учасники недооцінили важливість емоційного інтелекту, оскільки менше половини всіх опитаних обрали його як здатність, необхідну для кар'єри. Слід визнати, що саморегуляція, емпатія та адаптабельність стають найважливішими якостями для роботи в команді та успішного функціонування в будь-якій професійній групі.

Результати дослідження. Для виявлення доцільності та ефективності різних методів навчання для розвитку надпрофесійних умінь учасники повинні були оцінити кожен запропонований метод за шкалою від 1 до 10, де 1 – «найменш ефективний», а 10 – «найефективніший». Середня оцінка для кожного методу наступна: дискусійний метод (7,2), проектний метод (7,0), кейс-метод (6,9), кооперативний метод (6,2), використання ІКТ (6,1), ігровий метод (5,9), метод презентацій (5,3).

Дискусійний метод (7,2) має найвищий середній показник, оскільки здатність спілкуватися є важливим умінням для розбудови стосунків і співпраці з іншими людьми. Відносно високу оцінку отримав проектний метод (7,0), хоча деякі роботодавці наголошують, що досвід проектного навчання не повинен обмежуватися лише підручниками та створенням командних проектів. Варто також зосередитись на опрацюванні командних сценаріїв, вмінні приймати варіативні рішення для проблемних ситуацій, вмінні вести складні розмови та трансформувати негативні емоції у слова, аніж негативні реакції [8].

Метод, який учасники вважають суто практичним та професійно орієнтованим, є кейс-метод (6,9). Цей метод дозволяє розвивати надпрофесійні вміння комплексно. Студенти можуть отримати досвід аналізу інформації, критичного оцінювання проблемної ситуації, пошуку альтернатив, прийняття рішень, роботи в команді.

Кооперативний метод був оцінений досить низько саме викладачами (6,2). Мабуть такий результат пов'язаний з відсутністю власного практичного досвіду та уявленням про те, що в українському освітньому процесі цей метод застосовується переважно на середньому рівні, тоді як у всьому світі кооперативне навчання широко застосовується в закладах вищої освіти під час виконання різноманітних навчальних завдань. Результати нашого практичного досвіду свідчать, що кооперативна діяльність створює сприятливе середовище для розвитку надпрофесійних умінь, оскільки групова робота породжує конфлікт ідей, думок,

поглядів, підходів, оцінок та дає змогу аргументувати точки зору студентів під час обговорення, переконання партнерів, аналізу ситуації з іншого боку, творчого пошуку раціональних підходів, прийняття нестандартних рішень, досягнення згоди, комплексного підходу у вирішенні проблем шляхом поєднання зусиль учасників та інтеграції ідей, критичної оцінки групи, рефлексивного аналізу результатів.

Широке використання ІКТ на різних рівнях освіти пов'язано, насамперед, з їх очевидними та незаперечними перевагами (ефективністю, зручністю, доступністю, посиленням автономії навчання, врахуванням соціально-психологічних особливостей студентів) і необхідністю застосування в дистанційному, змішаному, індивідуальному та самостійному навчанні. Проте, «віртуальне» індивідуалізоване навчання не сприяє, навіть певним чином перешкоджає, на наше переконання, розвитку соціально важливих надпрофесійних умінь, оскільки такий спосіб організації навчання не забезпечує активного міжособистісного спілкування учасників освітнього процесу. Припускаємо, що сама сутність комп'ютеризованого підходу до навчання, що обмежує комунікативну міжособистісну взаємодію, не сприяє соціалізації, розвитку вмінь співпраці та емоційної сфери особистості, зумовила порівняно низьку оцінку респондентів (6,1).

Варто зазначити, що в деяких дослідженнях цифрові технології, навпаки, цілеспрямовано застосовуються для тренінгу надпрофесійних умінь. Так, під час проекту ModEs був втілений прототип «серйозної гри» для навчання міжособистісного спілкування та порозуміння, вміння ведення переговорів, роботи в команді, розвитку критичного мислення. Для розробки «серйозної гри» було застосовано підхід, що ґрунтувався на трьох педагогічних концепціях: дослідницького, експериментального та ігрового навчання. У проєкті eLene4work студенти вдосконалювали надпрофесійні вміння, використовуючи MOOCs (Open Massive Online Courses) та OER (Open Educational Resources) [3, 420]. Отже, ІКТ можуть успішно використовуватись для розвитку надпрофесійних умінь та особистісних якостей у поєднанні з іншими інтерактивними методами.

Порівняння даних про ефективність обраних інтерактивних методів свідчить, що середній показник, визначений респондентами для ігрового методу (5,9), не можна вважати високим. А втім, власний педагогічний досвід переконує, що ділові та рольові ігри мають великий дидактичний потенціал для організації продуктивного навчання. Оскільки ані ґрунтовні знання, ані вміння, засвоєні за зразком, не забезпечать оволодіння творчим досвідом діяльності. Тому для формування та розвитку надпрофесійних умінь необхідно створити імітацію ділового професійного середовища, умови пошуку розв'язання проблеми, наближені до реального спілкування, що дозволить студентам приймати ролі в різних ситуаціях у процесі вирішення комунікативного завдання, водночас розвиваючи мовленнєву компетентність та важливі надпрофесійні вміння.

Нашу думку підтверджує дослідження, проведене для перевірки ефективності імітаційних ігор з проєктного менеджменту для формування надпрофесійних умінь, де учасники намагалися вирішувати складні завдання в умовах швидко мінливих ситуацій. Експериментальне дослідження виявило, що рівень сформованості знань з проєктного менеджменту та надпрофесійних умінь значно зріс. Результати опитування засвідчили позитивну оцінку студентів імітаційної гри як методу навчання, їх здатність краще долати труднощі, притаманні командній роботі, враховувати чинники ризику та непередбачуваності. Досвід навчання виявився корисним для всіх учасників [5]. В іншому дослідженні експеримент, проведений за участі студентів університетів та бізнес шкіл з метою аналізу ролі бізнес імітаційних ігор у розвитку надпрофесійних умінь, виявив зростання показників розвитку умінь, що перевірялися [7].

Найменшу оцінку в нашому опитуванні отримав метод презентації із середнім показником 5,3. Викладачі не вважають цей метод достатньо ефективним, оскільки, на відміну від інших розглянутих методів, він не дозволяє формувати надпрофесійні вміння комплексно та не сприяє розвитку таких умінь, як співпрацювати з іншими, діяти узгоджено, вирішувати конфлікти, ефективно діяти в складних ситуаціях, вести переговори тощо. Однак, автори вважають, що цей метод відіграє більш помітну роль у сприянні формуванню здатності виступати публічно, зосереджуватися на потребах аудиторії, розвитку креативності та лідерських якостей.

Узагальнення результатів опитування щодо ефективності визначених методів наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Ефективність методів навчання для розвитку надпрофесійних умінь

Методи	Викладачі	Фахівці ІТ-індустрії	Державні службовці	Середній показник
Метод презентації	3,2	5,6	7,1	5,3
Кейс-метод	7,1	7,8	5,9	6,9
Ігровий метод	4,6	6,6	6,4	5,9
Кооперативний метод	5,0	6,1	7,4	6,2
Метод дискусії	7,0	7,6	6,9	7,2
Метод проєкту	7,4	7,3	6,4	7,0
Використання ІКТ	5,8	6,0	6,5	6,1

Висновки. На основі отриманих даних, можемо дійти висновку, що всі запропоновані в опитуванні методи виявляються достатньо продуктивними, на думку респондентів, для розвитку надпрофесійних умінь та професійно значущих особистісних утворень. Активізація застосування окреслених методів у навчальному процесі закладів вищої освіти, зокрема в курсі навчання іноземної мови, створить умови для невимушеного опанування вміннями, важливими для самоактуалізації та самореалізації майбутнього фахівця в будь-якій професійній галузі.

Хоч проведене дослідження має певні недоліки, що стосуються незначної вибірки учасників та недостатнього територіального охоплення під час проведення опитування, воно дозволило проаналізувати ефективність інтерактивних методів навчання для розвитку надпрофесійних умінь на заняттях ІМПС. Незважаючи на варіативність тлумачень, сутність досліджуваної категорії залишається незмінною, тому оволодіння широким спектром надпрофесійних умінь та комплексним ресурсом особистісних утворень стає запорукою професійного зростання та успіху, адаптивності та гнучкості у світі, що постійно змінюється, самореалізації в різних сферах життєдіяльності в умовах глобального розвитку суспільства.

Як складне поєднання когнітивних і некогнітивних здібностей, надпрофесійні вміння та особистісні утворення успішно розвиваються у процесі вивчення навчальних дисциплін, зокрема, заняття іноземної мови професійного спрямування є оптимальним навчальним середовищем, що відповідає такій меті. Проведене дослідження підтвердило гіпотезу щодо ефективності визначених інтерактивних методів (методу презентації, методу проекту, кейс методу, ігрового методу, кооперативного методу, методу використання ІКТ та методу дискусії) для розвитку надпрофесійних умінь на основі опитування трьох категорій респондентів: викладачів, працівників ІТ-індустрії та державних службовців, що вивчали іноземну мову для вдосконалення своєї професійної компетентності.

Доцільність використання тих чи інших інтерактивних методів на занятті ІМПС оцінюється викладачем і студентами, враховуючи такі чинники, як: наявність технічного обладнання та ресурсів, відповідність методів визначеній меті заняття, урахування рівня володіння студентами іноземною мовою та їх індивідуальних особливостей, раціональності застосування з огляду на наявність часу, потреби аудиторії тощо. Безперечним залишається той факт, що університети повинні враховувати цей важливий компонент підготовки, щоб задовольнити потреби роботодавців та забезпечити наближення національних стандартів освіти до європейських.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Подальший науковий пошук може здійснюватися в таких напрямках, як: удосконалення методики розвитку надпрофесійних умінь, вивчення зарубіжного досвіду, створення відповідного навчально-методичного супроводу.

References

1. Гагіна Н. В., Лось О. В. Розвиток гнучких умінь у контексті професійно зорієнтованого навчання іноземної мови. *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. Херсон, 2019. Вип. LXXXVI. С. 241-245.
Gagina, N. V., Los, O. V. (2019). Rozvytok hnuchkykh umin u konteksti profesiino zorientovanoho navchannia inozemnoi movy [Soft skills development in the context of ESP teaching]. *Pedahohichni nauky*. – *Pedagogical sciences, LXXXVI, [in Ukrainian]*.
2. Раицкая Л. К., Тихонова Е. В. Soft skills в представлении преподавателей и студентов российских университетов в контексте мирового опыта. *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Психология и педагогика*. 2018. Т. 15. № 3. С. 350-363. DOI:10.22363/2313-1683-2018-15-3-350-363.
Raitskaya, L. K., Tikhonova, E. V. (2018). Soft skills v predstavlenii prepodavateley i studentov rossiyskih universitetov v kontekste mirovogo opyta [Perceptions of soft skills by Russia's university lecturers and students in the context of the world experience]. *Vestnik Rossiyskogo Universiteta Druzhy Narodov. Seriya: Psikhologiya i pedagogika – RUDN Journal of Psychology and Pedagogics*, 15(3) [in Russian].
3. Cinque, M. (2016). «Lost in translation». Soft skills development in European countries. *Tuning Journal for Higher Education*, Vol. 3, 2, 389-427. Retrieved from: <http://www.tuningjournal.org/>. DOI: 10.18543/tjhe-3(2)-2016pp389-427.
4. EC (European Commission). An agenda for new skills and new jobs in Europe: A European contribution towards full employment. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=EN>
5. Geithner, S., Menzel, D. (2016). Effectiveness of learning through experience and reflection in a project management simulation. *Simulation & Gaming*, 47, 228-256. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/290219602_Effectiveness_of_Learning_Through_Experience_and_Reflection_in_a_Project_Management_Simulation DOI:10.1177/1046878115624312.
6. Gray, A. (2016). The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution>.
7. Levant, Y., Coulmont, M., Sandu, R. (2016). Business simulation as an active learning activity for developing soft skills. *Accounting Education*, Vol. 25, 4, 368-395. Retrieved from <https://www2.uwe.ac.uk/services/Marketing/students/NewStudents%202017%20onwards/AF%20L3%20article.pdf> DOI:10.1080/09639284.2016.1191272.
8. Meeks, Gloria A. (2017). Critical Soft Skills to Achieve Success in the Workplace. *Doctor's thesis*. Walden University. Retrieved from <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/4077/>.

9. OECD. (2015). Skills for Social Progress. The Power of Social and Emotional Skills. *OECD Skills Studies*. Paris: OECD Publishing.
10. World Economic Forum. (2016). The Future of Jobs. Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution. Geneva: World Economic Forum. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

Los' O. V.

ORCID 0000-0002-1729-4864

ResearcherID G-4719-2014

*Ph.D. in Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Foreign Languages for Specific Purposes,
Chernihiv National University of Technology
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: lena@kilko.name*

Gagina N. V.

ORCID 0000-0002-5403-9221

ResearcherID H-4660-2014

*Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Foreign Languages for Specific Purposes,
Chernihiv National University of Technology
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: nataliagagina@gmail.com*

Lytvyn S. V.

ORCID 0000-0002-0530-1822

ResearcherID H-5712-2018

*Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Languages for Specific Purposes,
Chernihiv National University of Technology
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: xpower777@gmail.com*

TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES IN THE CONTEXT OF MODERN CONCEPT OF PROFESSIONAL TRAINING

The article deals with soft skills development necessary for future specialists' successful employment, career growth, self-realisation in different spheres of life. The research on interactive methods of foreign language teaching and their effectiveness in the development of soft skills and professionally oriented personal qualities is based on a survey conducted among teachers, IT specialists, civil servants who studied English to improve their professional competence.

***The purpose of the article** is to analyse relevant methods of soft skills development in ESP classroom.*

***Methodology** of the research is the theoretical basis of the activity learning theory and competence oriented learning.*

***Scientific novelty** of the research is to study efficient methods of soft skills and personal qualities development in ESP classroom.*

***Conclusions.** Being a complex of cognitive and non-cognitive abilities, soft skills and professionally oriented personal abilities are successfully developed in the process of learning within any course. Thus, ESP classroom is considered to be a favourable learning environment. The data obtained during the survey allow us to conclude that all the methods offered (project method, case study, discussion method, game method, presentation method, cooperative method and computer assisted method) show the expediency of their use. The efficient application of the defined methods in the learning process of higher educational institutions, especially in ESP learning, will provide appropriate environment to acquire skills crucial for future specialists' self-actualisation in any professional area.*

Key words: *soft skills, foreign language for specific purposes, interactive methods.*

Стаття надійшла до редакції: 30.10.2019

Рецензент: **Ю. М. Ткач**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри кібербезпеки та математичного моделювання Чернігівського національного технологічного університету